

COMPLEXUL MUZEISTIC, „TROPAEUM TRAIANI” ȘI INFLUENȚA LUI ASUPRA DEZVOLTĂRII LOCALITĂȚII ȘI TERITORIULUI ÎNCONJURĂTOR

Valoarea incontestabilă a monumentelor arheologice legate de cucerirea romană a Daciei, de nașterea poporului român și continuitatea lui pe aceste meleaguri, precum și marea densitate a acestora într-un spațiu relativ restrâns, conturează în cadrul teritoriului comunei Adamclisi o zonă cu o puternică personalitate istorică și funcțională a cărei valorificare este determinată și urgentată în același timp de adâncă semnificație pe plan național și universal pe care o are întregul ansamblu de monumente, cunoscute la ora actuală mai mult prin intermediul publicațiilor de specialitate.

Componentele majore ale acestui ansamblu arheologic – monumentul triumfal și cetatea – constituie deja obiectul unor importante lucrări de consolidare și restaurare și marchează începutul unei ample acțiuni de valorificare a întregului fond al patrimoniului cultural național din această zonă, care din punct de vedere funcțional va constitui „complexul muzeistic TROPAEUM TRAIANI”.

Subliniez încă de la început că lucrările în curs de realizare constituie doar o primă etapă din acțiunea de valorificare a întregului potențial arheologic și istoric al zonei și în acest sens voi aprofunda numai analiza principalelor componente ale viitorului complex muzeistic, atât din punctul de vedere al valorificării acestora, cât și al încadrării în funcționalitatea complexă a localității și teritoriului.

Monumentul triumfal restaurat la dimensiunile și forma sa inițială va constitui dominantă valorică și funcțională a complexului muzeistic, marcând în același timp și dominantă geografică a întregului teritoriu propus la amenajare. Asigurarea unei vizibilități optime va impune anumite condiții în dezvoltarea localității și a funcției economice tradiționale a zonei care este agricultura.

Astfel, centrul gospodăresc al C.A.P. Adamclisi este prevăzut a se dezvolta în partea de sud a localității, strămutându-se treptat construcțiile care stănesc accesul la monument, iar culturile agricole din zona înve-

cinată monumentului se cere a fi astfel programate, încît să asigure un cadru vegetal cu durată mai mare de existență și la înălțimi care să nu stînjenească vizibilitatea asupra monumentului, din orice punct ar fi privit el. Menționez că pînă în ultimul timp dezvoltarea social-economică și urbanistică a localității nu a fost corelată cu ideea valorificării optime a potențialului arheologic-muzeistic al zonei, considerînd aceasta ca un aspect negativ în sistematizarea localității și teritoriului, dezvoltarea acestora fiind subordonată unor necesități economice de moment, ceea ce a condus la amplasarea unor investiții în puncte care acum generează vizibil relații funcționale stînjenitoare (ex. : dotările agricole din partea de nord est a localității).

Pe de altă parte, monumentul triumfal nu trebuie prezentat ca un obiectiv izolat ci ca piesa principală a unei microzone muzeistice cu un anumit profil din care fac parte și altarul comemorativ (cenotaful) și tumulul.

Numai amenajarea și restaurarea acestora, precum și includerea lor într-un circuit fluent de vizitare va conduce la realizarea unui cadru emoțional capabil de a vibra la intensitatea momentului istoric pe care-l reprezintă. Pentru realizarea acestui cadru muzeistic optim și obligatoriu în același timp, o primă urgență în etapa imediată, o constituie amenajarea și restaurarea parțială a cenotafului și tumulului.

Cetatea, marcînd prin multitudinea și varietatea obiectivelor pe care le conține perioada îndelungatei stăpîniri romane și bizantine pe teritoriul Dobrogei, a nașterii poporului român și al continuității lui, necesită un amplu volum de lucrări de consolidare și restaurare parțială, precedat bine-înțeles de efortul corespunzător al cercetărilor arheologice.

Prima etapă a acestei acțiuni care se va încheia în anul 1977, cuprinde restaurarea laturei de sud vest a zidului de apărare avînd ca elemente principale poarta de vest și poarta de sud, iar în interior ; *via principalis* cu toate construcțiile adiacente.

Lucrările de consolidare, în afara elementului de securitate, prin utilizarea pietrei provenite din aceeași carieră asigură un înalt grad de autenticitate. Restaurarea parțială făcută în limita certă a martorilor existenți, urmărește sublinierea unor accente constructive pe verticală, realizînd astfel un cadru sugestiv pentru perceperea dimensiunilor inițiale ale unei cetăți romane care a trăit la rangul de *municipium*.

În etapele viitoare este indicată extinderea lucrărilor de consolidare și restaurare parțială la zidul de apărare, iar în interior degajarea și restaurarea unui număr sporit de edificii în cadrul unor cartiere compacte.

În afara valorii și dimensiunilor cetății, stadiul actual de conservare a vestigiilor arheologice permite prin extinderea lucrărilor de consolidare și restaurare o valorificare de mari proporții, nu numai din punct de vedere științific, ci și din cel al atractivității, asigurîndu-i astfel o prioritate de necontestat la nivelul întregului teritoriu dobrogean.

Lucrările în curs de realizare la cetate au fost dimensionate astfel, încît să se integreze în ideile unei valorificări finale de o mai mare amploare.

Zona de interes a cetății va trebui să includă într-un viitor apropiat și suprafețele necercetate ale necropolei, care va furniza probabil un bogat material epigrafic, necesar nu numai în interesul strict al cercetării științifice ci și în realizarea unui cadru emoțional inerent prezentării muzeistice a unui important moment istoric.

Dacă monumentul triumfal constituie dominantă morală și geografică a ansamblului muzeistic, cetatea va constitui dominantă spațială la nivelul teritorial al întregului complex muzeistic.

În cadrul ansamblului funcțional vor trebui incluse în viitorul apropiat și alte obiective arheologice, cum sînt : drumurile antice, apeductele, captările de apă, etc. care prin amenajare vor îmbogăți fondul muzeistic cu noi puncte de interes.

* Protecția materialului arheologic extrem de valoros și supus în permanență pericolului distrugerii, a fost asigurată prin construirea unui muzeu cu o mare suprafață de expunere, capabil să cuprindă întregul volum de piese sculpturale, inscripții, obiecte ceramice existente la ora actuală, precum și noi elemente ce vor putea apărea în urma cercetărilor viitoare, asigurîndu-le totodată prin concepția modernă de realizare și organizare a spațiilor interioare și de utilizare a luminii naturale, o valorificare optimă a fiecărei piese expuse.

✕ Amplasamentul muzeului s-a stabilit în centrul civic al localității Adamclisi, realizîndu-se astfel, pe lângă marcarea a unui centru gravitațional al întregului complex muzeistic, cu vizibilitate spre cele două componente majore — monumentul și cetatea — și o participare directă și permanentă a localității în circuitul de vizitare, o includere a acesteia în funcționalitatea complexului muzeistic.

Participarea intensă a localității la viața complexului muzeistic va imprima acestuia un nou profil social-urbanistic ce se va materializa prin soluții de dezvoltare și sistematizare subordonate acestui scop.

Astfel, în vecinătatea nordică a muzeului, în continuarea dotărilor centrului civic se propune extinderea funcției muzeale prin amenajarea unei rezervații etnografice cu unele obiective conservate și amenajate „în situ” și completată prin strămutarea din alte puncte ale teritoriului județului Constanța, a unor obiective valoroase și reprezentative.

Amenajarea și mobilarea acestei rezervații etnografice, subordonată din punct de vedere structural, ideii de continuitate a elementului românesc pe aceste meleaguri, prin exemplarele variate de arhitectura populară pe care le va expune, va constitui un nou punct de atracție, cu atât mai valoros, cu cît el va apărea simbolic la limita evolutivă dintre satul vechi și satul nou românesc.

În continuare, amenajarea peisagistică a văii ce se deschide în partea de nord ca un amfiteatru cu raza largă de vizibilitate spre cetate și monument, va trebui să fie integrată atît ideii de dezvoltare a localității cît și celei de amenajare teritorială a complexului muzeistic. Această zonă a localității se va putea încadra ca folosință și într-o activitate economică tradițională a teritoriului cum este viticultura și pomicultura păstrîndu-și rolul de parc, de spațiu verde amenajat, care va face trecerea din punct de vedere funcțional și peisagistic de la localitate la principalele obiective

ale complexului muzeistic, intrînd astfel în circuitul permanent de vizitare. Această zonă va trebui să fie o prelungire funcțională a rezervației etnografice.

Un alt aspect al influenței complexului muzeistic asupra dezvoltării localității îl va constitui dimensionarea și diversificarea profilului rețelei de dotări a localității.

În acest sens, trebuie ținut cont că perioada maximului de afluență turistică pe litoral va constitui și cea mai solicitată perioadă de vizitare a complexului muzeistic de la Adamclisi.

Concluzionînd asupra condițiilor de realizare și dezvoltare a „complexului muzeistic TROPÆUM TRAIANI” și a obligațiilor morale și materiale ce se conturează pentru anii următori, trebuie să subliniez în primul rînd importanța elementului dominant din punct de vedere dimensional al acestui complex care este spațiul. Întregul ansamblu de obiective muzeistice, acoperă o mare suprafață incluzînd și localitatea în întregime. La aceste dimensiuni teritoriale și la importanța obiectivelor conținute, se conturează existența unui parc arheologic de importanță națională, în cadrul căruia toate celelalte funcțiuni trebuie corelate și subordonate valorificării lui optime. În limitele acestui parc arheologic, agricultura este chemată ca în limitele unei eficiențe economice, să-și aducă aportul prin realizarea unui cadru vegetal care să oreeze un aspect peisagistic optim și să contribuie la conturarea aspectului tradițional de activitate umană la nivelul teritoriului care să constituie unul din elementele de continuitate, legătură între ziua de azi și epoca istorică a monumentelor arheologice amenajate, între noi și strămoșii noștri.

Astfel, ca primă obligație ce revine organelor de resort ale conducerii locale, este analizarea planului de dezvoltare economică a teritoriului și corelare a lui cu interesele majore ale valorificării întregului ansamblu de monumente arheologice.

Integrarea localității în funcția dominantă și specifică a teritoriului, impună dezvoltării acesteia prin includerea într-un circuit intens de vizitare, în primul rînd o dotare corespunzătoare din punct de vedere al profilului și capacităților, iar în al doilea rînd o dezvoltare corespunzătoare sub aspect estetic-urbanistic, a fondului construit și a spațiilor verzi și de agrement. În aceste condiții, localitatea Adamclisi va trebui să capete drepturile și obligațiile de sat model, situîndu-se astfel pe o nouă treaptă ascensională în evoluția de la sat la oraș.

Întregul ansamblu teritorial care include obiectivele de interes arheologic ale complexului muzeistic Tropæum Traiani, trebuie să fie în atenția permanentă a organelor de conducere județeană pentru ca dezvoltarea economică și socială a acestuia să fie perfect corelată în timp și spațiu cu obiectivele de ansamblu ale complexului muzeistic, și subordonată necesităților funcționale ale unui mare parc arheologic de importanță națională.